

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΠΑΡΙΣ ΚΟΥΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής ν. Κοζάνης

Δευτέρα, 28 Σεπτεμβρίου 2026

ΑΝΑΦΟΡΑ

Προς:

- Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας, κα Δ. Μιχαηλίδου
- Υπουργό Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών, κ. Κ. Πιερρακάκη
- Υπουργό Περιβάλλοντος & Ενέργειας, κ. Στ. Παπασταύρου

Θέμα: «Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), με τα ευρήματα του Δελτίου στατιστικής πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου θεμάτων αναπηρίας, για απρόσιτη κατοικία, επίμονη ενεργειακή φτώχεια και οφειλές σε άνοδο»

κ.κ. Υπουργοί,

Σας καταθέτω ως Αναφορά την Ανακοίνωση της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), η οποία μου εστάλη στις 23 Σεπτεμβρίου με θέμα «Στεγαστική φτώχεια και αναπηρία: Η Ελλάδα στην τελευταία θέση της ΕΕ. Κατοικία απρόσιτη, ενεργειακή φτώχεια επίμονη, οφειλές σε άνοδο - Δραματικά τα ευρήματα του Δελτίου Στατιστικής Πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας».

Αντικείμενο της Ανακοίνωσης αποτελούν «τα βασικά ευρήματα, όπως προκύπτουν από τα στοιχεία του 1^{ου} Δελτίου Στατιστικής Πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. για το 2026, που τεκμηριώνουν με τον πιο σαφή τρόπο τη στενή σχέση της αναπηρίας με τη στεγαστική φτώχεια». Ενδεικτικά, μεταξύ άλλων τονίζεται ότι:

- ✓ «Η Ελλάδα κατέχει **τη χειρότερη** θέση στην ΕΕ-27 στην υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους για τα άτομα με αναπηρία.
- ✓ **Οι μισοί** πολίτες με αναπηρία αδυνατούν να πληρώσουν έγκαιρα το ενοίκιο ή το στεγαστικό τους.
- ✓ **4 στους 10** πολίτες με αναπηρία καθυστερούν στην πληρωμή των λογαριασμών τους.
- ✓ Η Ελλάδα αποτελεί **αρνητική εξαίρεση** και στον σύνθετο δείκτη “Ποσοστό ατόμων με αναπηρία και ληξιπρόθεσμες οφειλές” στην ΕΕ των 27.
- ✓ **Επιμονή της ενεργειακής φτώχειας και έλλειμμα ενεργειακής αναβάθμισης.**
- ✓ **Η μη προσβασιμότητα** της κατοικίας κρίσιμη διάσταση της στεγαστικής φτώχειας».

Δεδομένων των θέσεων και προτάσεων που επανειλημμένως έχω καταθέσει στη Βουλή, με διαδοχικές κοινοβουλευτικές παρεμβάσεις μου, για τα εν λόγω σημαντικά θέματα, παρακαλείσθε, κ.κ. Υπουργοί, όπως μελετήσετε λεπτομερώς τη συνημμένη Ανακοίνωση με το σχετικό Δελτίο Στατιστικής Πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. και όπως **ενημερώσετε τη Βουλή για τις απαντήσεις και τις ενέργειές σας -με διακριτή ειδική μνεία στη Δυτική Μακεδονία-** για κάθε μία από τις παραμέτρους που περιλαμβάνονται.

Ο Αναφέρων Βουλευτής

Κουκουλόπουλος Παρασκευάς (Πάρις)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Α.μεΑ.

Αθήνα: 23.09.2026

Αρ. Πρωτ.: 1085

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Στεγαστική φτώχεια και αναπηρία: Η Ελλάδα στην τελευταία θέση της ΕΕ

Κατοικία απρόσιτη, ενεργειακή φτώχεια επίμονη, οφειλές σε άνοδο - Δραματικά τα ευρήματα του Δελτίου
Στατιστικής Πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας

- Η Ελλάδα κατέχει τη χειρότερη θέση στην ΕΕ-27 στην υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους για τα άτομα με αναπηρία
- Οι μισοί πολίτες με αναπηρία αδυνατούν να πληρώσουν έγκαιρα το ενοίκιο ή το στεγαστικό τους
- 4 στους 10 πολίτες με αναπηρία καθυστερούν στην πληρωμή των λογαριασμών τους
- Η Ελλάδα αποτελεί αρνητική εξαίρεση και στον σύνθετο δείκτη «Ποσοστό ατόμων με αναπηρία και ληξιπρόθεσμες οφειλές» στην ΕΕ των 27
- Επιμονή της ενεργειακής φτώχειας και έλλειμμα ενεργειακής αναβάθμισης
- Η μη προσβασιμότητα της κατοικίας κρίσιμη διάσταση της στεγαστικής φτώχειας

Τα παραπάνω είναι τα βασικά ευρήματα όπως προκύπτουν από τα στοιχεία του [1ου Δελτίου Στατιστικής Πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. για το 2026 «Στεγαστική φτώχεια και αναπηρία»](#), που τεκμηριώνουν με τον πιο σαφή τρόπο τη στενή σχέση της αναπηρίας με τη στεγαστική φτώχεια.

Η ανάλυση βασίζεται σε στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC) της Eurostat και της ΕΛΣΤΑΤ για τη δεκαετία 2016-2025, εστιάζοντας σε κρίσιμους δείκτες όπως η υπερβολική επιβάρυνση του πληθυσμού από το κόστος της στέγασης, η καθυστέρηση στην πληρωμή των ενοικίων και των στεγαστικών δανείων, αλλά και η ενεργειακή φτώχεια.

Η στεγαστική κρίση για τα άτομα με αναπηρία είναι τόσο δομική όσο και γενικευμένη. Η Ελλάδα καταγράφει διαχρονικά τις χειρότερες επιδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση στους κρίσιμους δείκτες της υπερβολικής επιβάρυνσης από το στεγαστικό κόστος, των ληξιπρόθεσμων οφειλών και της ενεργειακής φτώχειας των ατόμων με αναπηρία, απέχοντας μάλιστα μακράν από τα μέσα επίπεδα της ΕΕ των 27.

Το αποτύπωμα της δεκαετίας 2016-2025 στο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία σε ποιοτική, προσβάσιμη και προσιτή στέγη είναι τελικά δυσμενές.

Παρά τις θετικές τάσεις που διαφάνηκαν την πρώτη πενταετία της εξεταζόμενης περιόδου, αυτές **αντιστράφηκαν δραματικά** με την κορύφωση της πληθωριστικής και ενεργειακής κρίσης που ακολούθησε από το **2021-22**.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων είναι η όξυνση της στεγαστικής επισφάλειας και ανισότητας σε βάρος των ατόμων με αναπηρία.

Σήμερα πλέον διαμορφώνεται μια ζοφερή κοινωνική συνθήκη γενικευμένης στεγαστικής κρίσης, στο πλαίσιο της οποίας **η αναπηρία λειτουργεί ως βασικός πολλαπλασιαστής στεγαστικών ανισοτήτων**.

Τα χαμηλότερα εισοδήματα των ατόμων με αναπηρία, το υπέρογκο πρόσθετο κόστος διαβίωσης που συνεπάγεται η ζωή με αναπηρία στην Ελλάδα, οι αυξημένες ενεργειακές ανάγκες που συχνά αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, αλλά και το έλλειμμα στο στεγαστικό απόθεμα προσβάσιμων και ποιοτικών κατοικιών, αποτελούν κάποιους από τους παράγοντες που συνθέτουν το κοινωνικό μειονέκτημα της αναπηρίας ως προς την πρόσβαση σε αξιοπρεπή και ασφαλή στέγη.

Η **εκτόξευση των ληξιπρόθεσμων οφειλών σε ενοίκια και στεγαστικά δάνεια** κατά το διάστημα 2021 με 2025, με πλέον τον έναν στους 2 πολίτες με αναπηρία να καθυστερεί να πληρώσει το ενοίκιο ή το στεγαστικό του δάνειο, καταδεικνύει μια εκρηκτική κοινωνική κατάσταση, με μεγάλο τμήμα των ατόμων με αναπηρία να αντιμετωπίζουν ακόμα και τον κίνδυνο απώλειας της κατοικίας τους.

Η **έλλειψη πολιτικών κοινωνικής κατοικίας** και στοχευμένης στεγαστικής υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία αποτελεί διαχρονική παθολογία της ελληνικής πραγματικότητας. Τα αποτελέσματα όμως αυτού του κενού πολιτικής εντείνονται επικίνδυνα στις σημερινές συνθήκες.

Τα δεδομένα αυτά, αποδεικνύουν ότι η αναπηρία αποτελεί βασικό παράγοντα ευαλωτότητας στο στεγαστικό ζήτημα.

Η Εθνική Στρατηγική για τη Στεγαστική Πολιτική 2026-2035 έλαβε μεν υπόψη της ορισμένες από τις προτάσεις που είχε υποβάλλει η Ε.Σ.Α.μεΑ. στη Δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση, φαίνεται ωστόσο ότι αυτές υιοθετήθηκαν περισσότερο σε επίπεδο γενικών αρχών και στόχων και δεν μεταφράστηκαν μέχρι στιγμής σε συγκεκριμένα μέτρα. Οι μέχρι στιγμής εξαγγελίες για το νέο πρόγραμμα επιδότησης στεγαστικού δανείου «Σπίτι μου III» επιβεβαιώνουν αυτήν την ανησυχία, αφού δεν έχουν λάβει υπόψη το πρόσθετο κόστος διαβίωσης των ατόμων λόγω αναπηρίας.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ. προκειμένου να προασπίσει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε ποιοτική, προσβάσιμη, ασφαλή και οικονομικά προσιτή κατοικία, συνεχίζει να διεκδικεί και να καταθέτει τεκμηριωμένες και στοχευμένες προτάσεις, που αφορούν μεταξύ άλλων, στην αυξημένη οικονομική ενίσχυση και προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στα άτομα με αναπηρία στα σχεδιαζόμενα προγράμματα στέγασης, στην ανάγκη για κάλυψη του κόστους προσαρμογής και απόκτησης προσβάσιμης κατοικίας, στην ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων κοινωνικής και υποστηριζόμενης κατοικίας, στην παροχή κινήτρων προς τους ιδιοκτήτες κατοικιών για την υλοποίηση παρεμβάσεων προσβασιμότητας σε κατοικίες που προορίζονται για μίσθωση, στη δημιουργία μητρώου προσβάσιμων κατοικιών, ώστε να διευκολυνθούν οι πολίτες με αναπηρία στην δύσκολη αναζήτηση κατάλληλης κατοικίας.

Περισσότερες πληροφορίες: paratitirioanapirias.gr, esamea.gr και espa.gr

Η Πράξη «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) στους Άξονες Προτεραιότητας: 1 «Συστημικές Παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και της πρόνοιας», 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας» και 5 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020»

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Ελ. Βενιζέλου 236, Ηλιούπολη 16341 • Τ: +30210.9949837 • Φ: +30210.5238967 • esaea@otenet.gr • www.esamea.gr

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

2026 • Τεύχος 1^ο

Στεγαστική φτώχεια και αναπηρία

Αθήνα: 23.09.2026

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΕΚΔΟΣΗ

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)

Κεντρικά γραφεία: Λεωφ. Ελ. Βενιζέλου 236, Τ.Κ. 16341, Ηλιούπολη

Τηλ.: 210 9949837 • Fax: 210 5238967

E-mail: esaea@otenet.gr • Ιστοσελίδα: esamea.gr

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Φανή Προβή, Ma Social Research

Επιστημονική Υπεύθυνη Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας / Επιστημονικό Στέλεχος Ε.Σ.Α.μεΑ

Τα Δελτία Στατιστικής Πληροφόρησης της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) εντάσσονται στο Έργο «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από εθνικούς πόρους, με αντικείμενο την επιστημονική καταγραφή, τη μελέτη και την έρευνα σε θέματα αναπηρίας.

Στόχος του Έργου αποτελεί η καθιέρωση του Παρατηρητηρίου ως βασική πηγή πληροφόρησης για τις εξελίξεις στο πεδίο της αναπηρίας. Συγκεντρώνοντας και αναλύοντας δεδομένα και πληροφόρηση από εγχώριες και διεθνείς πηγές, το Παρατηρητήριο συμβάλλει στην παρακολούθηση, στην προστασία και στην προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους.

Με τον νόμο 4488/2017, το Παρατηρητήριο της Ε.Σ.Α.μεΑ. θεσμοθετείται ως ο βασικός συνομιλητής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και των λοιπών φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος αναφορικά με την υποχρέωσή τους να αναπτύσσουν, να παράγουν και να διαδίδουν επίσημες στατιστικές σχετικά με τα άτομα με αναπηρία. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι για τους σκοπούς του σχεδιασμού των ως άνω στατιστικών και της διάχυσης των παραγόμενων δεδομένων, οι αρμόδιοι φορείς τελούν σε διαβούλευση με το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία.

Σε αυτό το πλαίσιο συντάσσονται και δημοσιεύονται, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, δελτία στατιστικής πληροφόρησης αφιερωμένα σε συγκριμένα θεματικά πεδία, όπου παρουσιάζονται τα σημαντικότερα ευρήματα και τάσεις όπως αυτά προκύπτουν μέσω της επεξεργασίας των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων.

Για περισσότερες πληροφορίες για το Έργο, απευθυνθείτε στην Ιστοσελίδα του Έργου:

www.paratiritirioanapirias.gr

Προσβάσιμο αρχείο Microsoft Word (*.docx)

Το παρόν αρχείο ελέγχθηκε με το εργαλείο *Microsoft Accessibility Checker* και δεν βρέθηκαν θέματα προσβασιμότητας. Τα άτομα με αναπηρία δεν θα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάγνωσή του.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
Βασικά Ευρήματα	5
Βασικά Συμπεράσματα	7
Ανάλυση Ευρημάτων	9
1 Επιβάρυνση από το κόστος Στέγασης	9
1.1 Διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη «Ποσοστό Ατόμων με Υπερβολική Επιβάρυνση στεγαστικού κόστους και κατάσταση αναπηρίας (Housing Cost Overburden Rate)»	9
1.2 Η θέση της Ελλάδας στην ΕΕ των 27 στον Δείκτη «Ποσοστό ατόμων με αναπηρία (16+ ετών) και υπερβολική επιβάρυνση από το κόστος στέγασης»	10
1.3 Δυσκολίες & καθυστερήσεις στην πληρωμή των στεγαστικών δαπανών	12
2 Ο σύνθετος δείκτης της Eurostat «Ποσοστό ατόμων με ληξιπρόθεσμες οφειλές»	15
3 Δυνατότητα για ικανοποιητική θέρμανση και ενεργειακή αναβάθμιση κατοικίας	17
4 Προσβασιμότητα Κατοικίας	20

Γραφήματα

Γράφημα 1. Ποσοστό ατόμων (16+ ετών) με υπερβολική επιβάρυνση από το κόστος στέγασης και κατάσταση αναπηρίας	9
Γράφημα 2. Ποσοστό ατόμων με αναπηρία (16+ ετών) και υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους στην ΕΕ-27	11
Γράφημα 3. Καθυστέρηση στην πληρωμή του ενοικίου ή της δόσης του στεγαστικού δανείου λόγω οικονομικής δυσκολίας (2021 & 2025)	13
Γράφημα 4. Καθυστέρηση στην πληρωμή των λογαριασμών κοινής ωφέλειας λόγω οικονομικής δυσκολίας.....	14
Γράφημα 5. Ποσοστό ατόμων με αναπηρία και ληξιπρόθεσμες οφειλές (στεγαστικό δάνειο ή ενοίκιο, λογαριασμοί κοινής ωφέλειας ή αγορές με δόσεις)	16
Γράφημα 6. Ποσοστό ατόμων με αναπηρία (16+) και αδυναμία ικανοποιητικής θέρμανσης του σπιτιού τους χειμερινούς μήνες	18
Γράφημα 7. Εάν έχουν προβεί σε αναγκαίες παρεμβάσεις αποκατάστασης της προσβασιμότητας της κατοικίας.....	20

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, η στεγαστική κρίση έχει αναδειχθεί σε μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις για την κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα της χώρας. Η ραγδαία αύξηση ενοικίων και τιμών κατοικιών, η έλλειψη διαθέσιμων ποιοτικών και προσιτών κατοικιών, η αυξανόμενη δυσκολία πρόσβασης των νέων και των χαμηλών εισοδημάτων σε στέγη, οι πιέσεις που δέχεται η αγορά ακινήτων από την τουριστική εκμετάλλευση, αποτελούν κάποιους από τους παράγοντες που έχουν συμβάλλει στο φαινόμενο της γενικευμένης στεγαστικής επισφάλειας.

Η παρατεταμένη αύξηση του κόστους της στέγασης, σε συνδυασμό με τη εκτόξευση των τιμών της ενέργειας καθώς και του γενικού κόστους ζωής, έχει επιβαρύνει σοβαρά τα ελληνικά νοικοκυριά.

Αυτές οι πιέσεις δεν κατανέμονται ομοιόμορφα στον πληθυσμό, καθώς επηρεάζουν δυσανάλογα τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Τα άτομα με αναπηρία ήδη αντιμετωπίζουν χαμηλότερα επίπεδα εισοδήματος, αυξημένο κόστος διαβίωσης λόγω των αναγκών της αναπηρίας, και υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας ή/και κοινωνικού αποκλεισμού. Μάλιστα, τα επίπεδα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού δεν έχουν ακολουθήσει τη γενική τάση αποκλιμάκωσης, παρά τη σταδιακή βελτίωση στη χώρα σειράς κοινωνικοοικονομικών δεικτών μετά το 2016.

Αντίθετα, σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, όχι μόνο το φαινόμενο της φτώχειας στα άτομα με αναπηρία παραμένει επίμονο και πολυδιάστατο, αλλά η όποια ανάπτυξη έχει συντελεστεί κατά τη μετα-μνημονιακή εποχή, φαίνεται ότι διευρύνει τις ανισότητες σε βάρος του πληθυσμού με αναπηρία, χρόνιες ή/και σπάνιες παθήσεις, γεγονός που επιβεβαιώνει τον δομικό χαρακτήρα του φαινομένου.

Σήμερα, οι μισοί πολίτες με σοβαρή αναπηρία στις παραγωγικές ηλικίες εξακολουθούν να βρίσκονται στο φάσμα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ως αποτέλεσμα, το διαθέσιμο εισόδημά τους για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών είναι περιορισμένο, ενώ παράλληλα, το κόστος της στέγης είναι συνήθως υψηλότερο, λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας προσβάσιμων και κατάλληλων κατοικιών.

Η απουσία προσιτής και ποιοτικής στέγασης για τα άτομα με αναπηρία, δεν επηρεάζει μόνο το επίπεδο των υλικών συνθηκών διαβίωσής τους, αλλά σημαίνει και σαφώς μειωμένη δυνατότητα για ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνία και ανεξάρτητη διαβίωση.

Υπό το πρίσμα των συνεχόμενων στεγαστικών πιέσεων στη χώρα και σε εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, εκπονήθηκε από το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και εγκρίθηκε από την Κυβερνητική Επιτροπή Στεγαστικής Πολιτικής, η Εθνική Στρατηγική για τη Στεγαστική Πολιτική 2026-

2035, ένα ενιαίο στρατηγικό πλαίσιο για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό και την υλοποίηση της στεγαστικής πολιτικής της χώρας.

Η Στρατηγική είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από τις 18 Ιουνίου έως τις 3 Ιουλίου 2026, όπου και η ΕΣΑμεΑ υπέβαλλε τότε τις τεκμηριωμένες και αναλυτικές προτάσεις της για την ενσωμάτωση της αναπηρίας στη στοχοθεσία και τα μέτρα της Στρατηγικής.

Σε αυτή τη συγκυρία, το Παρατηρητήριο, αφιέρωσε το παρόν Δελτίο στην παρουσίαση στατιστικών στοιχείων που αποτυπώνουν την έκταση και την επιμονή του φαινομένου της στεγαστικής φτώχειας και επισφάλειας στον πληθυσμό των ατόμων με αναπηρία στη χώρα, τεκμηριώνοντας την υποχρέωση της πολιτείας να ενσωματώσει καθολικά και οριζόντια της διάστασης της αναπηρίας σε κάθε στεγαστική πολιτική και μέτρο που πρόκειται να υλοποιηθεί.

Η ανάλυση που ακολουθεί βασίζεται σε στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC) της Eurostat και της ΕΛΣΤΑΤ για τη δεκαετία 2016-2025, εστιάζοντας σε κρίσιμους δείκτες όπως η υπερβολική επιβάρυνση του πληθυσμού από το κόστος της στέγασης, η καθυστέρηση στην πληρωμή των ενοικίων και των στεγαστικών δανείων, αλλά και η ενεργειακή φτώχεια.

Βασικά Ευρήματα

Υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους (Housing cost overburden) για τα άτομα με αναπηρία

- Το συνολικό αποτύπωμα της δεκαετίας 2016-2025 στην οικονομική επιβάρυνση των ατόμων με αναπηρία από το κόστος στέγασης είναι αρνητικό.
- Ο δείκτης «Ποσοστό ατόμων με αναπηρία και υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους», δηλαδή ατόμων που διαβιούν σε νοικοκυριά όπου οι στεγαστικές του δαπάνες ξεπερνούν το 40% του διαθέσιμου εισοδήματός τους, ενώ στα άτομα χωρίς αναπηρία μειώνεται αθροιστικά κατά 15 μονάδες τη δεκαετία αναφοράς (2016 έως 2025), στα άτομα με αναπηρία η επιμονή του φαινομένου έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των στεγαστικών ανισοτήτων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία.
- Παρότι ο δείκτης «Ποσοστό ατόμων με αναπηρία και υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους» καταγράφει μεν αποκλιμάκωση το διάστημα 2017 – 2021, διαγράφει εν τέλει νέα ανοδική πορεία και δραματική επιδείνωση με την κορύφωση της πληθωριστικής κρίσης το 2022. Οι εξελίξεις της τετραετίας 2021-2025, αντιστρέφουν την πρόοδο της προηγούμενης πενταετίας επαναφέροντας την τιμή του δείκτη Υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους για τα άτομα με αναπηρία στα υψηλά επίπεδα του 2016.
- Μάλιστα το 2025 σημειώνεται η χειρότερη τιμή της εξεταζόμενης δεκαετίας, με το «Ποσοστό των ατόμων με αναπηρία και υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους» να αγγίζει το 34,3%.

Η Ελλάδα κατέχει τη χειρότερη θέση στην ΕΕ-27 στην υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους

- Η Ελλάδα καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό στεγαστικής επιβάρυνσης των ατόμων με αναπηρία μεταξύ των 27 κρατών-μελών, με την τιμή του δείκτη να απέχει σχεδόν 25 μονάδες από τον σταθμισμένο ευρωπαϊκό μέσο όρο που υπολογίζεται σε 9,9%.

Οι μισοί πολίτες με αναπηρία αδυνατούν να πληρώσουν έγκαιρα το ενοίκιο ή το στεγαστικό τους & οι 4 στους 10 καθυστερούν στην πληρωμή των λογαριασμών

- Το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που καθυστέρησαν την πληρωμή ενοικίου ή στεγαστικού δανείου κατά τους τελευταίους 12 μήνες αυξήθηκε κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες μέσα στην τετραετία 2021-2025, φτάνοντας στο 47,7%.
- Το 2025, το 37,9% των ατόμων με αναπηρία καθυστερεί να πληρώσει τους λογαριασμούς κοινής ωφέλειας λόγω οικονομικής δυσκολίας, ποσοστό που είναι αυξημένο κατά 10 μονάδες σε σύγκριση με το 2021.

Η Ελλάδα αποτελεί αρνητική εξαίρεση και στον σύνθετο δείκτη «Ποσοστό ατόμων με αναπηρία και ληξιπρόθεσμες οφειλές» στην ΕΕ των 27

Ο σύνθετος δείκτης της Eurostat «Ποσοστό ατόμων με ληξιπρόθεσμες οφειλές» συνυπολογίζει την αδυναμία του πληθυσμού να ανταπεξέλθει εγκαίρως στην πληρωμή ενοικίου ή στεγαστικού δανείου, λογαριασμών κοινής ωφέλειας καθώς και άλλων πάγιων πληρωμών, όπως δόσεων πιστωτικών καρτών ή καταναλωτικών δανείων.

- Το 2025 το 44,6% των ατόμων με αναπηρία είχε ληξιπρόθεσμες οφειλές.
- Το ποσοστό αυτό βρίσκεται σε επίπεδο υπερτετραπλάσιο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (10,1%), και σχεδόν διπλάσιο από της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας που ακολουθούν την Ελλάδα σε φθίνουσα σειρά κατάταξης.

Επιμονή της ενεργειακής φτώχειας και έλλειμμα ενεργειακής αναβάθμισης

- Το 25,2% των ατόμων με αναπηρία αντιμετωπίζει οικονομική αδυναμία για ικανοποιητική θέρμανση στην κατοικία του.
- Μόνο το 9,6% του δείγματος έχει πραγματοποιήσει παρεμβάσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης της κύριας κατοικίας τα τελευταία 5 χρόνια, ενώ το 47% των ατόμων με αναπηρία δηλώνουν ότι δεν έχουν πραγματοποιήσει ενεργειακή αναβάθμιση στην κατοικία τους παρότι, αυτή κρίνεται αναγκαία.

Η μη προσβασιμότητα της κατοικίας αποτελεί κρίσιμη διάσταση της στεγαστικής φτώχειας

- Την τετραετία 2021-2025 καταγράφεται επιδείνωση και στον δείκτη «Προσβασιμότητα κατοικίας».
- Το 2025, το 70,5% των νοικοκυριών που έχουν μέλη με ανάγκες φροντίδας και υποστήριξης δεν έχει πραγματοποιήσει αναγκαίες παρεμβάσεις προσβασιμότητας, έναντι αντίστοιχου ποσοστού της τάξεως του 58% που καταγράφηκε το 2021.

Βασικά Συμπεράσματα

Τα στοιχεία του παρόντος δελτίου τεκμηριώνουν τη στενή σχέση της αναπηρίας με τη στεγαστική φτώχεια. Η στεγαστική κρίση για τα άτομα με αναπηρία είναι δομική και γενικευμένη. Η Ελλάδα καταγράφει διαχρονικά τις χειρότερες επιδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση στους κρίσιμους δείκτες της υπερβολικής επιβάρυνσης από το στεγαστικό κόστος, των ληξιπρόθεσμων οφειλών και της ενεργειακής φτώχειας των ατόμων με αναπηρία, απέχοντας μάλιστα μακράν από τα μέσα επίπεδα της ΕΕ των 27.

Το αποτύπωμα της δεκαετίας 2016-2025 στο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία σε ποιοτική, προσβάσιμη και προσιτή στέγη είναι τελικά δυσμενές.

Παρά τις θετικές τάσεις που διαφάνηκαν την πρώτη πενταετία της εξεταζόμενης περιόδου, αυτές αντιστράφηκαν δραματικά με την κορύφωση της πληθωριστικής και ενεργειακής κρίσης που ακολούθησε από το 2021-22. Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων είναι η όξυνση της στεγαστικής επισφάλειας και ανισότητας σε βάρος των ατόμων με αναπηρία.

Με άλλα λόγια, σήμερα διαμορφώνεται μια ζοφερή κοινωνική συνθήκη γενικευμένης στεγαστικής κρίσης, στο πλαίσιο της οποίας η αναπηρία λειτουργεί ως βασικός πολλαπλασιαστής στεγαστικών ανισοτήτων.

Τα χαμηλότερα εισοδήματα των ατόμων με αναπηρία, το υπέρογκο πρόσθετο κόστος διαβίωσης που συνεπάγεται η ζωή με αναπηρία στην Ελλάδα, οι αυξημένες ενεργειακές ανάγκες που συχνά αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, αλλά και το έλλειμμα στο στεγαστικό απόθεμα προσβάσιμων και ποιοτικών κατοικιών, αποτελούν κάποιους από τους παράγοντες που συνθέτουν το κοινωνικό μειονέκτημα της αναπηρίας ως προς την πρόσβαση σε αξιοπρεπή και ασφαλή στέγη.

Η εκτόξευση των ληξιπρόθεσμων οφειλών σε ενοίκια και στεγαστικά δάνεια κατά το διάστημα 2021 με 2025, με πλέον τον έναν στους 2 πολίτες με αναπηρία να καθυστερεί να πληρώσει το ενοίκιο ή το στεγαστικού του δάνειο, καταδεικνύει μια εκρηκτική κοινωνική κατάσταση, με μεγάλο τμήμα των ατόμων με αναπηρία να αντιμετωπίζουν ακόμα και τον κίνδυνο απώλειας της κατοικίας τους.

Τα δεδομένα αυτά, αποδεικνύουν ότι η αναπηρία αποτελεί βασικό παράγοντα ευάλωτότητας στο στεγαστικό ζήτημα.

Η Εθνική Στρατηγική για τη Στεγαστική Πολιτική 2026-2035 έλαβε μεν υπόψη της ορισμένες από τις προτάσεις που είχε υποβάλλει η ΕΣΑμεΑ στη Δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση, φαίνεται ωστόσο ότι αυτές υιοθετήθηκαν περισσότερο σε επίπεδο γενικών αρχών και στόχων και δεν μεταφράστηκαν μέχρι

στιγμής σε συγκεκριμένα μέτρα. Οι μέχρι στιγμής εξαγγελίες για το νέο πρόγραμμα επιδότησης στεγαστικού δανείου «Σπίτι μου III» επιβεβαιώνουν αυτήν την ανησυχία, αφού δεν έχουν λάβει υπόψη το πρόσθετο κόστος διαβίωσης των ατόμων λόγω αναπηρίας.

Η ΕΣΑμεΑ προκειμένου να προασπίσει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία ή /και χρόνιες παθήσεις σε ποιοτική, προσβάσιμη, ασφαλή και οικονομικά προσιτή κατοικία, συνεχίζει να διεκδικεί και να καταθέτει τεκμηριωμένες και στοχευμένες προτάσεις, που αφορούν μεταξύ άλλων, στην αυξημένη οικονομική ενίσχυση και προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στα άτομα με αναπηρία στα σχεδιαζόμενα προγράμματα στέγασης, στην ανάγκη για κάλυψη του κόστους προσαρμογής και απόκτησης προσβάσιμης κατοικίας, στην ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων κοινωνικής και υποστηριζόμενης κατοικίας, στην παροχή κινήτρων προς τους ιδιοκτήτες κατοικιών για την υλοποίηση παρεμβάσεων προσβασιμότητας σε κατοικίες που προορίζονται για μίσθωση, στη δημιουργία μητρώου προσβάσιμων κατοικιών, ώστε να διευκολυνθούν οι πολίτες με αναπηρία στην δύσκολη αναζήτηση κατάλληλης κατοικίας.

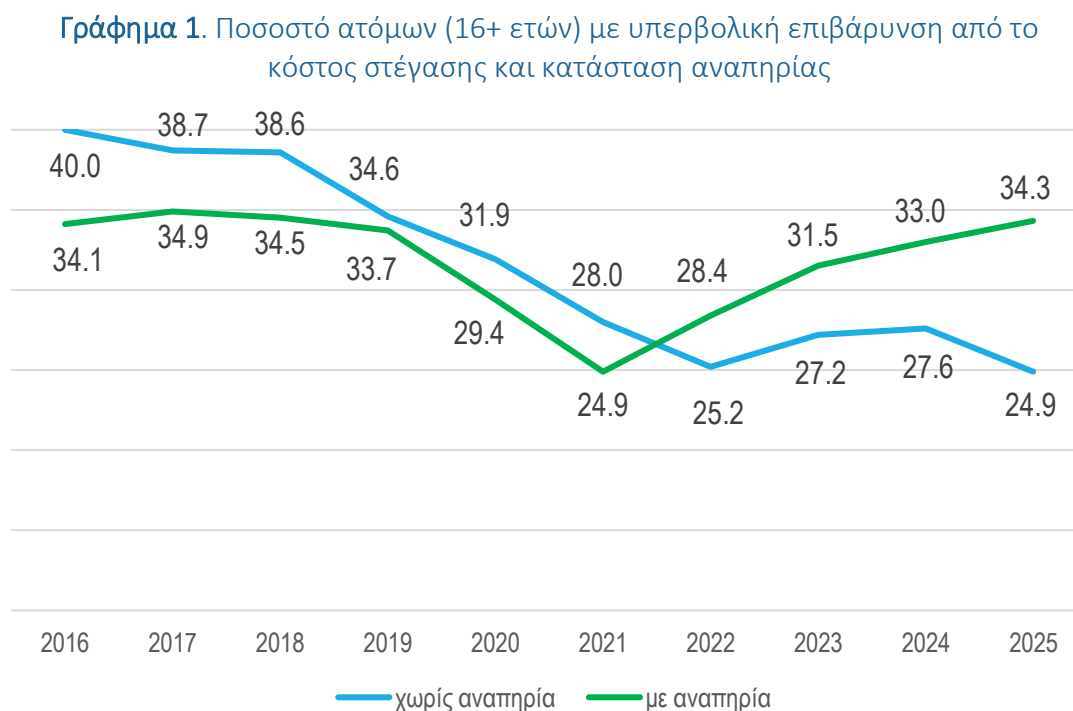
Ανάλυση Ευρημάτων

1 Επιβάρυνση από το κόστος Στέγασης

Ο δείκτης «Ποσοστό ατόμων με υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους» (Housing cost Overburden rate) αντιπροσωπεύει το ποσοστό των ατόμων που οι δαπάνες που επωμίζονται για το κόστος της στέγασης υπερβαίνει το 40% του διαθέσιμου εισοδήματός τους. Το στεγαστικό κόστος ορίζεται ως το σύνολο των τρεχουσών δαπανών για στέγαση όπως πληρωμές ενοικίου, στεγαστικού δανείου, λογαριασμοί κοινωνικής ωφέλειας, δαπάνες για συντήρηση, και φόρους.

1.1 Διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη «Ποσοστό Ατόμων με Υπερβολική Επιβάρυνση στεγαστικού κόστους και κατάσταση αναπηρίας (Housing Cost Overburden Rate)»

Στο **Γράφημα 1** αποτυπώνεται η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη την περίοδο 2016-2025 στην Ελλάδα. Το 2025, το 34,3% των ατόμων με αναπηρία 16 ετών και άνω, εξακολουθεί να δαπανά υπερβολικά δυσανάλογο μέρος του εισοδήματός του για τη στέγαση, ενώ το ίδιο έτος το αντίστοιχο ποσοστό στον πληθυσμό ατόμων χωρίς αναπηρία βρέθηκε να είναι 24,9%.

Πηγή: Στοιχεία Eurostat / Επεξεργασία δεδομένων: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

Το συνολικό αποτύπωμα της δεκαετίας 2016-2025 στην οικονομική επιβάρυνση των ατόμων με αναπηρία από το κόστος στέγασης είναι αρνητικό και δυσανάλογο, με τη στεγαστική ανισότητα να διευρύνεται κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Ενώ στα άτομα χωρίς αναπηρία ο δείκτης μειώνεται κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες κατά τη δεκαετία 2016 -2025, στα άτομα με αναπηρία, η δραματική επιδείνωση που έλαβε χώρα με την κορύφωση της πληθωριστικής κρίσης το 2022, ανέστρεψε την πρόοδο της προηγούμενης πενταετίας, επαναφέροντας το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία και υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους στα επίπεδα του 2016.

Η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη για τα άτομα με αναπηρία παρουσιάζει μια χαρακτηριστική πορεία σε σχήμα V, με σημείο καμπής το 2021 και δύο διακριτές φάσεις: Ένα διάστημα αποκλιμάκωσης του δείκτη από το 2017 έως το 2021, και μια περίοδο εκ νέου επιδείνωσης από το 2022 έως το 2025, όπου ο Δείκτης καταγράφει σταθερή ανοδική πορεία.

Πιο αναλυτικά, το διάστημα 2017 με 2021 ο Δείκτης υπερβολικής επιβάρυνσης από το κόστος στέγασης υποχωρεί κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες (από 34,9% το 2017 σε 24,9% το 2021). Το 2022 η τάση αντιστρέφεται και ο δείκτης καταγράφει νέα ανοδική πορεία με το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που επιβαρύνεται υπερβολικά από το κόστος της στέγασης να ανέρχεται το 2025 στο 34,3%, που είναι και η χειρότερη τιμή που έλαβε ο δείκτης την δεκαετία αναφοράς.

1.2 Η θέση της Ελλάδας στην ΕΕ των 27 στον Δείκτη «Ποσοστό ατόμων με αναπηρία (16+ ετών) και υπερβολική επιβάρυνση από το κόστος στέγασης»

Το **Γράφημα 2** αποτυπώνει τη θέση της Ελλάδας αναφορικά με την επιβάρυνση από το κόστος στέγασης μεταξύ των 27 κρατών μελών της Ε.Ε. Τα στοιχεία καταδεικνύουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που επιβαρύνονται υπέρμετρα από το κόστος στέγασης.

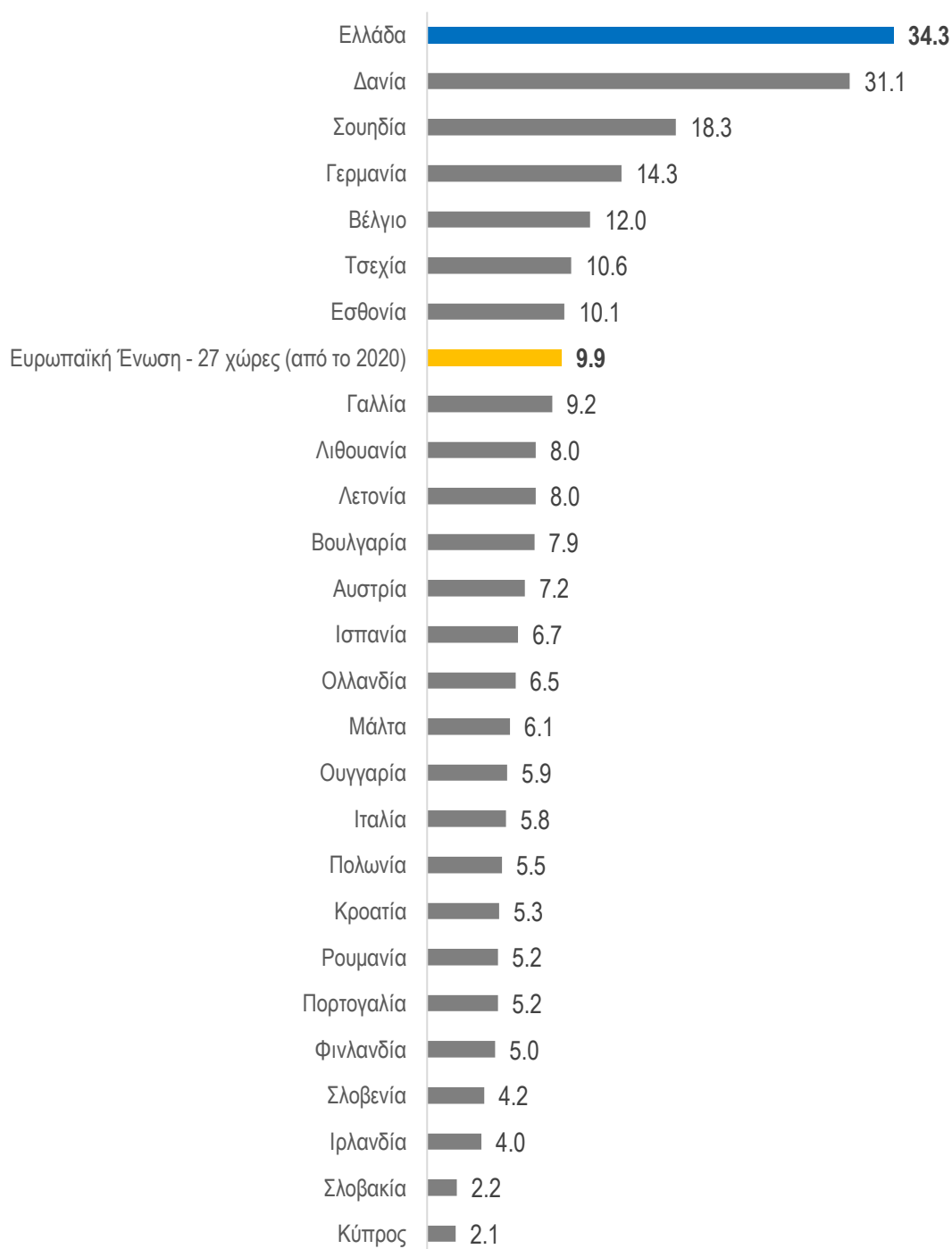
Το εύρος της διαφοροποίησης είναι μεγάλο και οι τιμές κυμαίνονται από μόλις 2,1% στην Κύπρο έως 34,3% στην Ελλάδα, γεγονός που καταδεικνύει έντονες ανισότητες στην οικονομική προσιτότητα της στέγασης για τα άτομα με αναπηρία στην ΕΕ των 27.

Ωστόσο, ο σταθμισμένος μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπολογίζεται στο 9,9% με τις περισσότερες χώρες ωστόσο να τοποθετούνται σε χαμηλότερα επίπεδα.

Πιο αναλυτικά, μόνο 7 χώρες τις ΕΕ εμφανίζουν ποσοστά υψηλότερα του μέσου όρου, με την Ελλάδα να βρίσκεται στη χειρότερη θέση.

Ενδιαφέρον έχει ωστόσο ότι στη δεύτερη και τρίτη θέση κατά φθίνουσα σειρά βρίσκονται η Δανία και η Σουηδία, χώρες δηλαδή με σημαντικά διαφορετική κοινωνική και οικονομική οργάνωση και υψηλό επίπεδο κοινωνικών παροχών.

Γράφημα 2. Ποσοστό ατόμων με αναπηρία (16+ ετών) και υπερβολική επιβάρυνση στεγαστικού κόστους στην ΕΕ-27

Πηγή: Στοιχεία Eurostat / Επεξεργασία δεδομένων: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

Ένα πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει δηλαδή είναι ότι το ζήτημα της στεγαστικής επιβάρυνσης είναι πολυπαραγοντικό και ως εκ τούτου δεν μπορεί να περιγραφεί με ένα σαφές γεωγραφικό πρότυπο.

Η τιμή του δείκτη ενδέχεται να χρήζει διαφορετικής ερμηνείας σε κάθε χώρα, ανάλογα και με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς στέγης, την ποιότητα και την προσβασιμότητα των διαθέσιμων κατοικιών, το εθνικό επίπεδο των εισοδημάτων, αλλά και την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών πολιτικών και των πολιτικών κοινωνικής στέγασης.

Γεγονός ωστόσο είναι ότι, η υψηλή στεγαστική επιβάρυνση αποτελεί διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της ελληνικής αγοράς κατοικίας, με την Ελλάδα να κατέχει τη χειρότερη θέση στον δείκτη ποσοστό ατόμων με υπερβολική επιβάρυνση από το κόστος στέγασης, ανεξάρτητα από την διάσταση της αναπηρίας, απέχοντας σημαντικά από το μέσο ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε αυτή τη συνθήκη, τα άτομα με αναπηρία επηρεάζονται δυσανάλογα καθώς, αντιμετωπίζουν συχνά χαμηλότερα επίπεδα εισοδήματος αλλά και αυξημένο κόστος διαβίωσης λόγω της αναπηρίας.

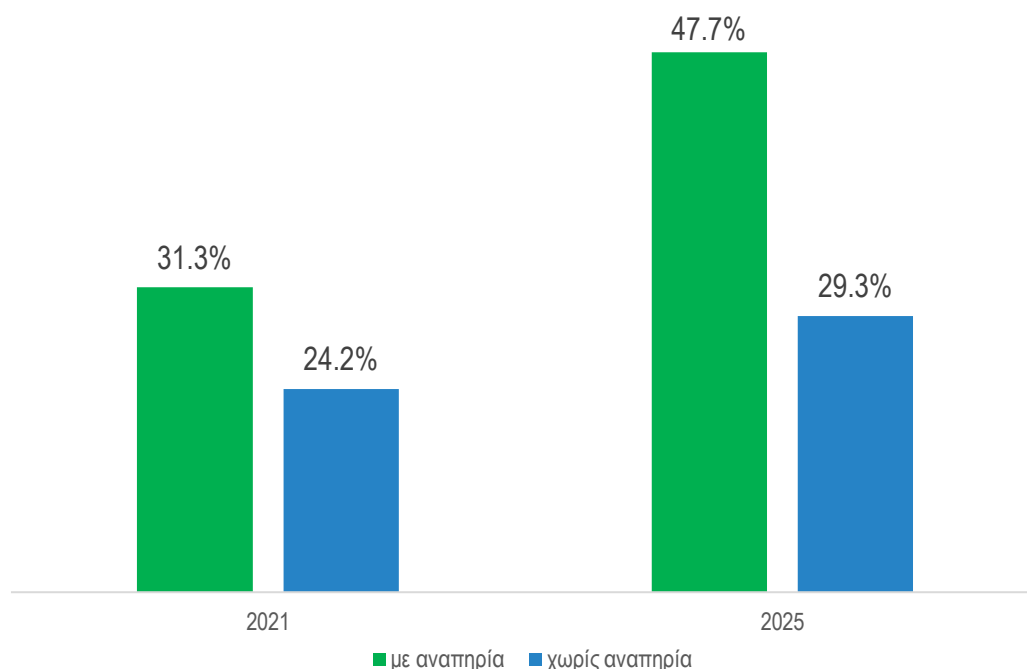
1.3 Δυσκολίες & καθυστερήσεις στην πληρωμή των στεγαστικών δαπανών

Το βάρος των στεγαστικών δαπανών σε σχέση με το εισόδημα (housing cost overburden rate), δεν επαρκεί για να περιγράψει τις πραγματικές οικονομικές δυσκολίες των νοικοκυριών ως προς την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών τους. Το “housing cost overburden”, παρότι αποτελεί ισχυρή ένδειξη της οικονομικής επιβάρυνσης των νοικοκυριών, δεν αποτυπώνει την πραγματική δυνατότητά τους να ανταπεξέλθουν στο κόστος στέγασης, αποτέλεσμα που εξαρτάται από το συνολικό κόστος ζωής, αλλά και το επίπεδο των δημόσιων παροχών.

Στην παρούσα ενότητα επικεντρωνόμαστε σε δύο δείκτες που μετράνε το ποσοστό του πληθυσμού το οποίο καθυστέρησε να πληρώσει έγκαιρα τα πάγια στεγαστικά έξοδα, για τους οποίους διαθέτουμε δεδομένα σε εθνικό επίπεδο από την ΕΛΣΤΑΤ.

Στο γράφημα 3 παρουσιάζεται για τα έτη 2021 και 2025, το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που καθυστέρησαν (έστω και για έναν μήνα στο διάστημα των τελευταίων 12 μηνών) να πληρώσουν το ενοίκιο ή τη δόση του στεγαστικού δανείου της κύριας κατοικίας τους, λόγω οικονομικής δυσκολίας.

Γράφημα 3. Καθυστέρηση στην πληρωμή του ενοικίου ή της δόσης του στεγαστικού δανείου λόγω οικονομικής δυσκολίας (2021 & 2025)

Πηγή: Στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών / *Επεξεργασία δεδομένων:* Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

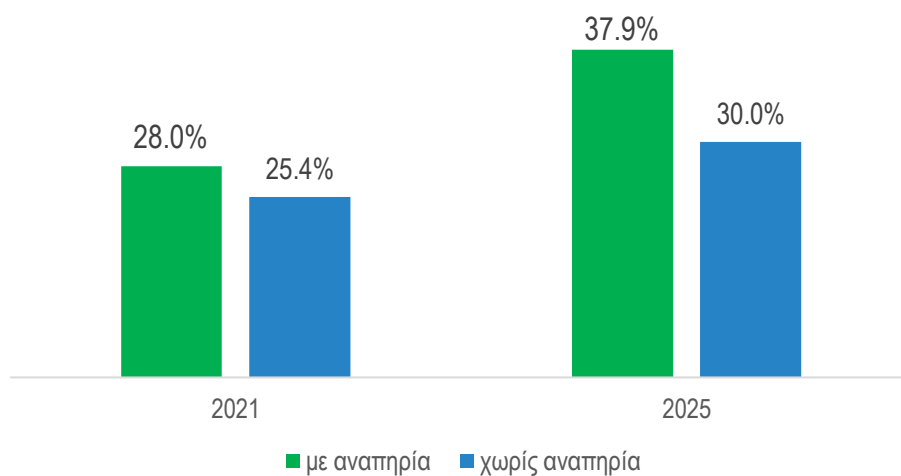
Σύμφωνα με τα δεδομένα, τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους, αντιμετωπίζουν διαχρονικά μεγαλύτερη δυσκολία στην έγκαιρη καταβολή του ενοικίου ή των δόσεων του στεγαστικού δανείου τους, εύρημα που καταδεικνύει μια συνθήκη αυξημένης στεγαστικής επισφάλειας και κινδύνου απώλειας της κατοικίας τους.

Κατά το διάστημα 2021-2025 το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που δυσκολεύεται να ανταπεξέλθει έγκαιρα στην αποπληρωμή αυτών των υποχρεώσεων σημειώνει τρομαχτική άνοδο της τάξεως των 16 μονάδων.

Μέσα σε μια τετραετία το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία και καθυστερήσεις στην πληρωμή ενοικίου ή στεγαστικού δανείου ανήλθε από το 31,3% στο 47,7%. Στα άτομα χωρίς αναπηρία επίσης σημειώνεται αύξηση μικρότερης κλίμακας, με το ποσοστό όσων δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν εγκαίρως στο βασικό στεγαστικό έξοδο να υπολογίζεται σε 29,3% το 2025.

Αντίστοιχα επιβαρυνμένη είναι και η εικόνα του δείκτη καθυστέρησης στην πληρωμή των λογαριασμών κοινής ωφέλειας λόγω οικονομικής δυσκολίας.

Γράφημα 4. Καθυστέρηση στην πληρωμή των λογαριασμών κοινής ωφέλειας λόγω οικονομικής δυσκολίας

Πηγή: Στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών /
Επεξεργασία δεδομένων: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

Κατά την περίοδο 2021-2025, η αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού με αναπηρία που αδυνατεί πλέον να ανταπεξέλθει έγκαιρα στα πάγια έξοδα των λογαριασμών κοινής ωφέλειας της κύριας κατοικίας είναι δραματική, με την τιμή του δείκτη να μεταβάλλεται από 28% το 2021 σε 37,9% το 2025. Αντίστοιχα, διαπιστώνεται επιδείνωση μικρότερης κλίμακας στον πληθυσμό χωρίς αναπηρία.

2 Ο σύνθετος δείκτης της Eurostat «Ποσοστό ατόμων με ληξιπρόθεσμες οφειλές»

Εν συνεχεία, προκειμένου να έχουμε μια διαχρονική και συγκριτική εικόνα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης εξετάζεται ο σύνθετος δείκτης «Ποσοστό ατόμων με ληξιπρόθεσμες οφειλές» της Eurostat, ο οποίος συνυπολογίζει τους δύο δείκτες που παρουσιάστηκαν, δηλαδή την καθυστέρηση πληρωμής ενοικίου ή στεγαστικού δανείου και την καθυστέρηση πληρωμής των λογαριασμών κοινής ωφέλειας λόγω οικονομικής δυσκολίας, αλλά λαμβάνει επίσης υπόψη την καθυστέρηση πληρωμής άλλων πάγιων οφειλών, όπως δόσεων πιστωτικών καρτών ή δανείων για οικοσκευή ή άλλων αγορών με δόσεις. Πρόκειται δηλαδή για έναν σύνθετο δείκτη που συνυπολογίζει την αδυναμία του πληθυσμού να ανταπεξέλθει εγκαίρως στις πάγιες οικονομικές υποχρεώσεις του νοικοκυριού του.

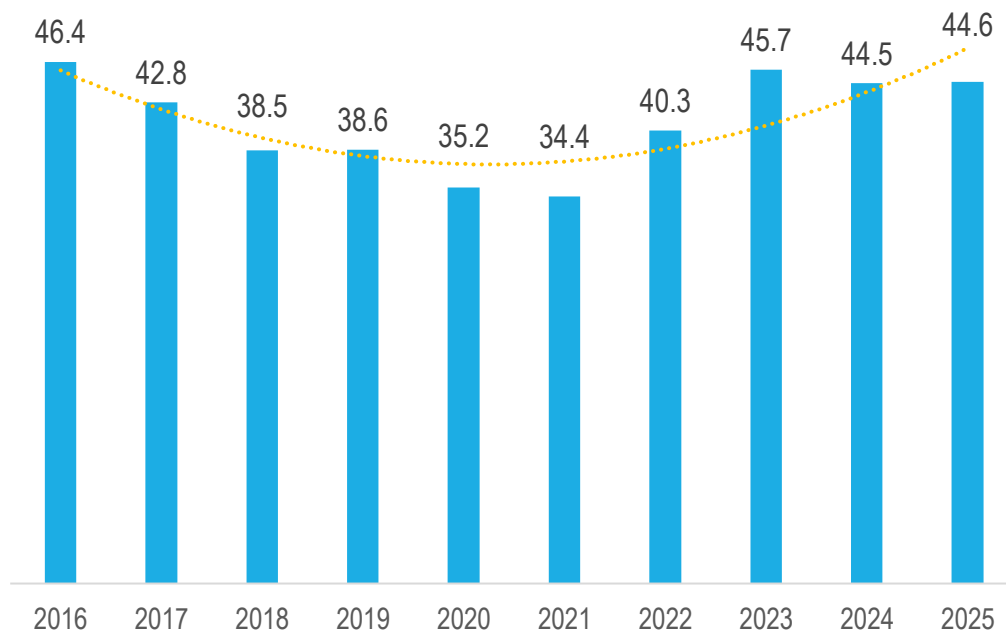
Η Ελλάδα καταγράφει σταθερά τη χειρότερη επίδοση στον εν λόγω δείκτη. Αναλυτικότερα, το 2025 το 44,6% των ατόμων με σοβαρή ή μέτρια αναπηρία δηλώνουν ότι έχουν καθυστερήσει την πληρωμή είτε ενοικίου ή στεγαστικού δανείου, λογαριασμών κοινής ωφέλειας ή αγορών με δόσεις. Η τιμή αυτή αποτελεί μια ακραία αρνητική εξαίρεση στη ΕΕ, καθώς βρίσκεται σε επίπεδο υπερτετραπλάσιο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (10,1%), και σχεδόν διπλάσιο από αυτό της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας που ακολουθούν την Ελλάδα στη φθίνουσα σειρά κατάταξης, με την τιμή του δείκτη να διαμορφώνεται και στις δύο αυτές χώρες στο 23,1%.

Ο δείκτης ληξιπρόθεσμων οφειλών στην Ελλάδα παρουσιάζει υψηλές τιμές καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2016-2025, γεγονός που υποδηλώνει τη διαχρονική δυσκολία του πληθυσμού με αναπηρία να ανταποκριθεί σε βασικές οικονομικές υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων βαρύνουσα θέση κατέχουν οι στεγαστικές δαπάνες, δεδομένου και του πρόσθετου κόστους διαβίωσης που επωμίζονται.

Ωστόσο η ανάλυση των διαχρονικών στοιχείων φανερώνει και πάλι δύο διακριτές περιόδους με σημείο καμπής το 2021.

Το 2016 ο δείκτης βρίσκεται στο ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο του 46,4%, ενώ ακολουθεί μια σταδιακή αποκλιμάκωση έως το 2021, όταν διαμορφώνεται στο 34,4%. Ωστόσο, από το 2022 καταγράφεται σημαντική αντιστροφή της τάσης, με τον δείκτη να αυξάνεται στο 40,3% το 2022 και να φτάνει στο 45,7% το 2023. Παρά τη μικρή υποχώρηση το 2024 (44,5%) και τη σταθεροποίηση το 2025 (44,6%), οι τιμές του δείκτη επανέρχονται στα δυσμενή επίπεδα του 2016.

Γράφημα 5. Ποσοστό ατόμων με αναπηρία και ληξιπρόθεσμες οφειλές (στεγαστικό δάνειο ή ενοίκιο, λογαριασμοί κοινής ωφελείας ή αγορές με δόσεις)

Πηγή: Eurostat / Επεξεργασία δεδομένων: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

3 Δυνατότητα για ικανοποιητική θέρμανση και ενεργειακή αναβάθμιση κατοικίας

Το γράφημα 6 παρουσιάζει τη διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού των ατόμων με αναπηρία (16 ετών +) που δηλώνουν αδυναμία να διατηρήσουν το σπίτι τους επαρκώς ζεστό κατά τους χειμερινούς μήνες. Ο δείκτης αυτός αποτελεί σημαντική διάσταση της ενεργειακής φτώχειας και συνδέεται άμεσα με την ποιότητα και την οικονομική προσιτότητα της στέγασης. Η αδυναμία επαρκούς θέρμανσης αποτελεί ένδειξη ευρύτερης στεγαστικής και οικονομικής δυσχέρειας και ιδιαίτερα για τα άτομα με αναπηρία ή και χρόνιες παθήσεις που συχνά είναι περισσότερο ευάλωτα στις περιβαλλοντικές συνθήκες.

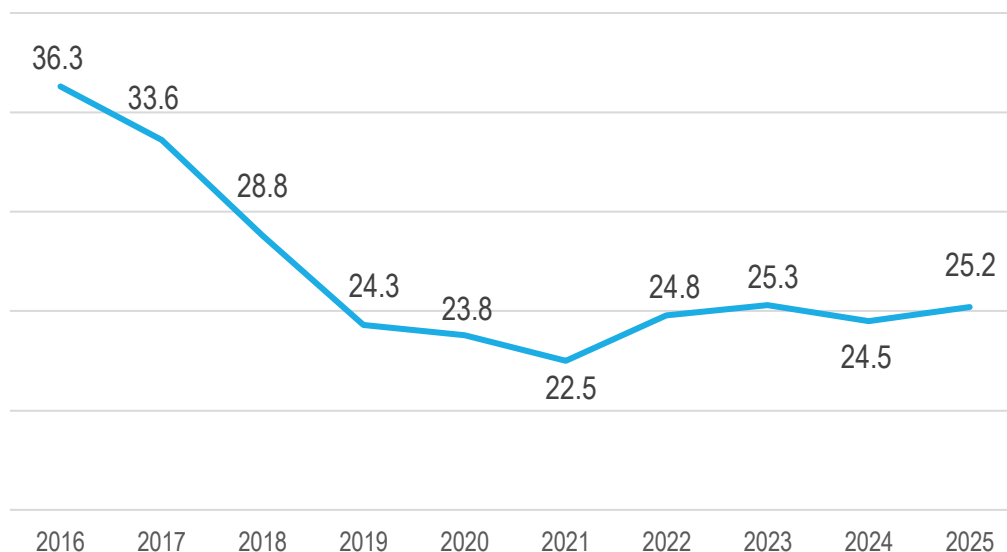
Παρότι το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που αντιμετωπίζουν αδυναμία επαρκούς θέρμανσης της κατοικίας τους παρουσιάζει συνολική μείωση κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες κατά την εξεταζόμενη περίοδο, το 2025 το $\frac{1}{4}$ του πληθυσμού των ατόμων με αναπηρία αδυνατεί να έχει ικανοποιητική θέρμανση στην κατοικία του.

Στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου, το 2016, το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία και μη επαρκή θέρμανση ανέρχεται στο 36,3%, ενώ μειώνεται σταδιακά τα επόμενα έτη, φτάνοντας στο χαμηλότερο επίπεδο το 2021 (22,5%).

Ωστόσο, από το 2022 και μετά, παρατηρείται και σε αυτόν τον δείκτη αντιστροφή της προηγούμενης τάσης, με το ποσοστό να αυξάνεται εκ νέου και τελικά να διαμορφώνεται στο 25,2% το 2025. Παρότι το επίπεδο αυτό παραμένει χαμηλότερο από το αντίστοιχο του 2016, η επάνοδος σε υψηλότερες τιμές μετά το 2021 αποτυπώνει το αποτέλεσμα των νέων πληθωριστικών πιέσεων στην οικονομική δυνατότητα των νοικοκυριών να ανταποκριθούν στο κόστος ενέργειας.

Σε συνδυασμό με τους δείκτες στεγαστικής επιβάρυνσης και ληξιπρόθεσμων οφειλών, η εξέλιξη του συγκεκριμένου δείκτη αναδεικνύει ότι η στεγαστική δυσχέρεια δεν περιορίζεται μόνο στο κόστος απόκτησης ή διατήρησης της κατοικίας, αλλά επεκτείνεται και στη δυνατότητα κάλυψης βασικών ενεργειακών αναγκών.

Γράφημα 6. Ποσοστό ατόμων με αναπηρία (16+) και αδυναμία ικανοποιητικής θέρμανσης του σπιτιού τους χειμερινούς μήνες

Πηγή: Στοιχεία Eurostat / Επεξεργασία δεδομένων: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

Στο ερώτημα εάν έχουν πραγματοποιήσει μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης της κύριας κατοικίας τους που αφορούν στη (θερμο)μόνωση, στα παράθυρα (τζάμια) ή στο σύστημα θέρμανσης / ψύξης τα τελευταία 5 χρόνια, το ποσοστό όσων απαντούν θετικά υπολογίστηκε σε 9,6% τόσο στα άτομα με αναπηρία όσο και στα άτομα χωρίς αναπηρία.

Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση της αναπηρίας παρατηρείται σημαντική απόκλιση ως προς την ανάγκη για παρεμβάσεις που δεν έχουν πραγματοποιηθεί. Ειδικότερα, το 47% των ατόμων με αναπηρία δηλώνουν ότι δεν έχουν πραγματοποιηθεί παρεμβάσεις ενεργειακής βελτίωσης στην κατοικία τους παρότι αυτές είναι αναγκαίες, έναντι ποσοστού 35,6% των ατόμων χωρίς αναπηρία που βρίσκονται στην ίδια συνθήκη.

Πίνακας 1: Μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης της κύριας κατοικίας τα τελευταία 5 χρόνια

	Ναι	Όχι, ενώ χρειάζοταν	Όχι και δεν χρειάζοταν	Δεν γνωρίζω
Άτομα με αναπηρία	9,6%	47,0%	40,9%	2,5%
Άτομα χωρίς αναπηρία	9,6%	35,6%	48,8%	6,0%

Πηγή: Στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2022 / Επεξεργασία δεδομένων: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

Η διαφορά αυτή υποδηλώνει ότι τα νοικοκυριά των ατόμων με αναπηρία αντιμετωπίζουν συχνότερα κατοικίες με ανεπαρκή ενεργειακά χαρακτηριστικά ενώ έχουν περιορισμένη δυνατότητα συντήρησης και αναβάθμισης της υφιστάμενης κατοικίας τους.

Αυτό το εύρημα είναι ιδιαίτερα σοβαρό, καθώς, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις αντιμετωπίζουν συχνά αυξημένο ενεργειακό κόστος, ιδίως όταν απαιτείται συνεχής χρήση ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού, ειδικών συνθηκών θέρμανσης ή ψύξης ή άλλων υποστηρικτικών μέσων, γεγονός που επιβαρύνει σημαντικά το συνολικό κόστος διαβίωσης και αυξάνει τον κίνδυνο της φτώχειας.

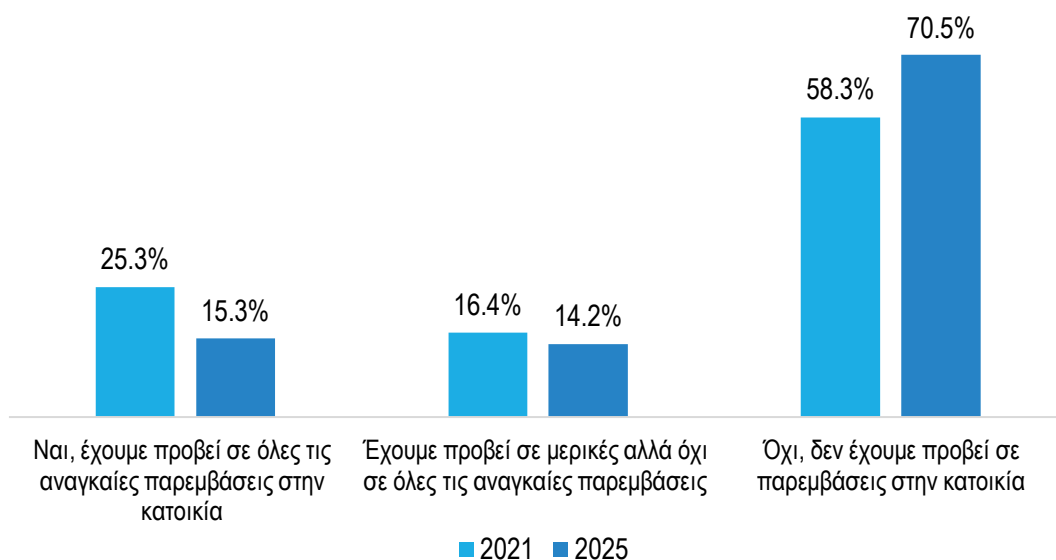
Στην ερώτηση ποιος είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο η κύρια κατοικία δεν υποβλήθηκε σε εργασίες ανακαίνισης για τη βελτίωση της ενεργειακής της απόδοσης, τα 8 στα 10 άτομα με αναπηρία και χωρίς αναπηρία απαντάνε ότι ο βασικός λόγος είναι το υψηλό κόστος των εργασιών.

4 Προσβασιμότητα Κατοικίας

Η ανάλυση της ερώτησης του ελληνικού ερωτηματολογίου της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών που αφορά στις παρεμβάσεις προσβασιμότητας στα νοικοκυριά με μέλη που χρήζουν φροντίδας ή υποστήριξης¹, καταδεικνύει μια ιδιαίτερα σημαντική διάσταση της στεγαστικής φτώχειας των ατόμων με αναπηρία.

Τα ευρήματα επιβεβαιώνουν ότι η προσαρμογή των κατοικιών στις ανάγκες προσβασιμότητας παραμένει περιορισμένη, παρά την αυξανόμενη κοινωνική αναγνώριση της σημασίας της καθολικής προσβασιμότητας.

Γράφημα 7. Εάν έχουν προβεί σε αναγκαίες παρεμβάσεις αποκατάστασης της προσβασιμότητάς της κατοικίας

Πηγή: Στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών / *Επεξεργασία δεδομένων:* Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)

Από το γράφημα προκύπτει ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν έχουν προχωρήσει σε αναγκαίες παρεμβάσεις προσβασιμότητας στην κατοικία τους, ενώ η κατάσταση εμφανίζει διαχρονική επιδείνωση μεταξύ των ετών 2021 και 2025.

Το ποσοστό των ατόμων που αναφέρουν ότι έχουν υλοποιήσει όλες τις αναγκαίες παρεμβάσεις μειώνεται αισθητά, από 25,3% το 2021 σε 15,3% το 2025, ενώ μικρή μείωση καταγράφεται και στην κατηγορία όσων έχουν πραγματοποιήσει μερικές, αλλά όχι όλες, τις απαραίτητες παρεμβάσεις από 16,4% το 2021 σε 14,2% το 2025.

¹ Το ερώτημα απαντούν οι ερωτώμενοι που δηλώνουν ότι «Υπάρχουν άνθρωποι που χρειάζονται φροντίδα ή υποστήριξη λόγω χρόνιων προβλημάτων υγείας, αναπηρίας ή λόγω ηλικίας στο νοικοκυριό τους.

Το ποσοστό όσων δεν έχουν πραγματοποιήσει καμία παρέμβαση παρότι υπάρχουν ανάλογες εξειδικευμένες ανάγκες, αυξάνεται από 58,3% το 2021 σε 70,5% το 2025, με τους επτά δηλαδή στους δέκα, να εξακολουθούν να διαμένουν σε κατοικίες χωρίς τις απαραίτητες προσαρμογές.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

Στεγαστική φτώχεια και αναπηρία

Η Ελλάδα στην τελευταία θέση της ΕΕ

Κατοικία
για όλους.
Μια κοινωνία
χωρίς αποκλεισμούς.

Δραματικά ευρήματα από το 1ο Δελτίο Στατιστικής Πληροφόρησης 2026 του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ.

Η Ελλάδα κατέχει
τη χειρότερη θέση
στην **ΕΕ-27**

στην υπερβολική
επιβάρυνση στεγαστικού
κόστους για τα άτομα
με αναπηρία

1 στους 2

πολίτες με αναπηρία
αδυνατεί να πληρώσει
έγκαιρα το ενοίκιο
ή το στεγαστικό του

4 στους 10

πολίτες με αναπηρία
καθυστερούν
στην πληρωμή
λογαριασμών

Επιμονή της
ενεργειακής φτώχειας

και έλλειμμα ενεργειακής
αναβάθμισης

Η μη προσβασιμότητα
της κατοικίας

αποτελεί κρίσιμη διάσταση
της στεγαστικής φτώχειας

Ε.Σ.Α.μεΑ.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας Ε.Σ.Α.μεΑ.
Δελτίο Στατιστικής Πληροφόρησης 2026